

УДК 342.9

КОЧЕРОВ М.В.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФОРМ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Стаття присвячена проблематиці матеріально-фінансового забезпечення реформ органів Національної поліції. Автором звертається увага на те, що реформи в органах поліції потребують необхідного фінансування і матеріально-технічного забезпечення, у зв'язку з чим система фінансового і матеріально-технічного забезпечення має бути: забезпечена належним нормативно-правовим регулюванням та забезпеченням. Аналізується стан матеріального та фінансового забезпечення реформ.

Ключові слова: поліція, реформи, забезпечення, фінансування, матеріальне забезпечення

Стаття посвящена проблематике материально-финансового обеспечения реформ органов Национальной полиции. Автором обращается внимание на то, что реформы в органах полиции требуют необходимого финансирования и материально-технического обеспечения, в связи с чем система финансового и материально-технического обеспечения должно быть: обеспечена должным нормативно-правовым регулированием и обеспечением. Анализируется состояние материального и финансового обеспечения реформ.

Ключевые слова: полиция, реформы, обеспечение, финансирование, материальное обеспечение

The article is devoted to the issue of material and financial support for the reforms of the National Police. The author draws attention to the fact that reforms in the police require the necessary funding and logistics, and therefore the system of financial and logistical support should be: provided with appropriate regulations and support. The state of material and financial support of reforms is analyzed.

Key words: police, reforms, provision, financing, material support

Постановка проблеми. Однією зі складових успішного виконання покладених на органи поліції завдань та функцій є належне матеріально-технічне забезпечення його діяльності. Успіх реформ також напряму залежить від ефективності реформ. Без цього повною мірою не будуть виконуватись правові приписи та принципи, на яких будується діяльність органів поліції. Належне фінансування поліції може призвести до зниження ефективності діяльності її органів та посадових осіб, а наслідки від цього для держави можуть бути просто жахливими. І для їх подолання потрібно буде набагато більше коштів. Тому дане питання є важливим та потребує комплексного дослідження.

Стан наукових досліджень. Питанням матеріально-технічного забезпечення діяльності поліції приділено увагу у працях таких вчених, як О. Андрійко, О. Байбакова, О. Бандурка, І. Бачило, В. Білоус, Л. Борець, А. Васильєв, Р. Калюжний, В. Негодченко, О. Кузьменко, М. Кучерявенко, Ф. Колонтаєвський, Л. Коренєв, М. Лошицький, І. Мар'янов, Р. Мельник, Т. Мінка, Ю. Попович, І. Руколайнін, В. Плішкін, Л. Савченко, О. Синявська, В. Сущенко, В. Тесленко та ін.

Але, враховуючи сучасні процеси реформування органів поліції та її складових підрозділів, це питання потребує додаткового вивчення. Крім того, важливим є не тільки належне матеріально-технічне забезпечення діяльності поліції, тобто виділення необхідного бюджету на

її органи та підрозділи, але й ефективне адміністрування наявними коштами. Тому виникає необхідність у дослідженні організаційно-правового регулювання цього питання та удосконалення діяльності в цій серії.

Метою статті є дослідження стану матеріально-фінансового забезпечення реформ органів національної поліції.

Викладення основного матеріалу. Якщо проаналізувати діяльність органів поліції (та колишньої міліції) за роки незалежності нашої країни, можна стверджувати, що відбувалося постійне недофінансування цього державного органу.

Ця проблема обговорювалася, зокрема, на Парламентських слуханнях у 2011 р. У доповіді тодішнього Міністра внутрішніх справ А. Могильова йшлося про те, що рівень матеріально-технічного забезпечення діяльності ОВС останніми роками істотно знизився; переважна частина автопарку складається із застарілих моделей, кожен третій автомобіль підлягає списанню (до того ж, за мінімальної потреби 10 л палива на автомобіль на добу реально виділяється менше 3 л).

На забезпечення озброєнням, боєприпасами, засобами індивідуального захисту та активної оборони у 2008-2010 рр. виділялися кошти обсягом не більш ніж 5 % потреби (відповідно, засобами захисту було забезпечено трохи більше половини – 53 % – особового складу). Лише 22 % працівників ОВС мали повний комплект обмундирування. Близько 80 % будівель спецстанов міліції потребували планового, поточного чи капітального ремонту, реконструкції. Лише 28 % кімнат для затриманих у міських і районних ОВС відповідали встановленим вимогам [1, с. 13].

Причиною такого стану справ у Міністерстві внутрішніх справ є не тільки недостатність фінансування, а й неефективне використання виділених коштів. Про це вказано Рахунковою палатою за результатами проведених аудитів. Причиною неефективності використання виділених коштів названо надмірну централізацію та нераціональний менеджмент. Це призводить до порушень принципів ефективності, раціональності та оптимальності при закупівлі форменого одягу й інших товарів, ремонту та експлуатації транспортних засобів тощо.

О.М. Бандурка під матеріально-технічним забезпеченням правоохоронних органів-це система товарно-грошових і господарських відносин. Які виникають з одного боку між центральними апаратами відповідних правоохоронних органів, органами влади, підприємствами, організаціями і фізичними особами. З іншого, між правоохоронними органами та їх підрозділами в процесі централізованого постачання матеріальних технічних і збройних ресурсів (сировину паливо обладнання, речове майно, зброю боєприпаси і матеріали) ; виконання договорів купівлі-продажу (оптова торгівля), реалізація фондів, комісійного та роздрібного продажу продуктів і засобів виробництва; надання матеріальної технічної допомоги та фінансування їх діяльності. [2].

Як зазначає О.М. Бандурка механізм матеріально-технічного забезпечення ОВС складається з таких елементів: укладання договорів на поставку матеріально технічних ресурсів, централізоване постачання, розподіл, тощо.

Дещо інше визначення запропонував у своїй праці І.Є. Руколайніна яка під матеріально-технічним забезпеченням діяльності органів внутрішніх справ України розуміє систему нормативно-закріплених соціально-економічних заходів гарантуючих і забезпечуючих матеріальні потреби органів внутрішніх справ, виконання покладених на них завдань і обов'язків. [3]

Слід акцентувати увагу на тому що між фінансовим і матеріально-технічним забезпеченням діяльності національної поліції, існує нерозривний зв'язок. Зокрема від обсягів фінансування, виділених з державного бюджету та інших джерел, безпосередньо залежить можливість придбання необхідного обладнання та інших матеріально-технічних ресурсів [4, с. 71].

Багатьма вченими і практиками розглядається як ресурсне; в такому випадку ресурси, що використовуються, можна класифікувати за декількома видами, залежно від їх ролі, матеріального уявлення і особливостей впливу на процес функціонування ОВС, при цьому кожний з видів ресурсів додатково деталізується на підвиди:

1. Фінансові ресурси (сукупність всіх цільових фондів грошових коштів ОВС, необхідних для їх функціонування; надходження грошових коштів і здійснювані виплати): централізовані та децентралізовані.

2. Матеріальні ресурси:

- будівлі (дахи, фасади, службові та допоміжні приміщення, гуртожитки і службові квартири);
- територія (дороги, стоянки автомашин, паркова зона, огорожа, полігони);

- забезпечуюча господарська структура (майстерні, господарський інвентар, транспорт, телефонні станції, вузли теплопостачання, теплові, електричні та комунальні мережі, водовід, котельні, підстанції і розподільні електропристрої);

- соціальні структури (їдальні, буфети, актові зали, відомчі установи охорони здоров'я та санаторії, дитячі оздоровчі табори, бази відпочинку, бібліотеки, музеї, дома культури);

- спортивні установи (клуби, стадіони, бази);

- меблі, інвентар, будматеріали, канцтовари, пальне, запчастини;

- формений одяг.

Технічні ресурси:

- охорона (системи контролю і сигналізації, технічні забезпечуючі пристрої);

- комп'ютери та інша оргтехніка, спецтехніка, засоби зв'язку тощо [5].

На підставі теоретичних аспектів можна зазначити, що матеріально-технічне забезпечення реформ представляє собою систему соціально-економічних заходів, які гарантують та забезпечують задоволення фінансових, ресурсних інших матеріально-технічних потреб поліції щодо реалізації реформ та вибору подальших шляхів удосконалення діяльності з виконання завдань та функцій поліції.

Складовою матеріально-технічного забезпечення підрозділів МВС є оплата праці та соціальне забезпечення його працівників. Відсутність забезпечення практичного соціального захисту працівників, недосконала система оплати, коли майже 30 % зарплати підлеглих залежить від суб'єктивного ставлення до них керівника, недоліки управління – все це призводить до непропорційного функціонального навантаження, коли, наприклад, на одного дільничного інспектора в середньому припадає 3 тисячі мешканців міста або 2,2 тисячі жителів сільської місцевості. Укоренилася невинуватна практика тривалості робочого дня понад 12 годин на добу, невикористання всіх вихідних днів у місяці для значної частини персоналу. Майже третина працівників не відпочиває у вихідні дні [6].

Матеріально-технічне забезпечення поліції в першу чергу залежить від фінансових можливостей держави, від коштів державного бюджету які щорічно виділяються на МВС України, яке їх розподіляє за призначенням.

Успішна повсякденна робота поліції та діяльність з реалізації реформ значною мірою залежать від умов праці, побутового, транспортного та іншого забезпечення поліції та поліцейських. Насамперед без чого не можна здійснити будь-яку реформу є вирішення питань її фінансового та матеріально-технічного забезпечення. Також, доцільним є підвищення рівня грошового забезпечення поліцейських, який має відповідати їх рівню фізичних, моральних затрат. З цього випливає, що фінансування поліції та поліцейських потрібно збільшувати, слід вирішувати питання підвищення рівня грошового забезпечення.

Наприклад, брак спеціальної техніки не дозволяє швидко одержувати необхідну інформацію щодо осіб, які вчинили злочини, знайти свідків; низька мобільність служб пов'язана з дефіцитом автотранспорту, запасних частин і паливно-мастильних матеріалів; низький рівень заробітної платні сприяє відтоку персоналу та падінню престижу служби в ОВС. Негативно впливає на результати роботи працівників міліції також невирішеність соціально-побутових питань: незадовільні житлові умови, недостатня організація відпочинку і дозвілля. Всі ці фактори в сукупності сприяють здійсненню порушень законності, розвитку корумпованості [5].

Проблема недофінансування постійно привертала увагу керівників держави та міністерства. Ця проблема обговорювалася, зокрема, на Парламентських слуханнях у 2011 р. У доповіді тодішнього Міністра внутрішніх справ А. Могильова йшлося про те, що рівень матеріально-технічного забезпечення діяльності ОВС останніми роками істотно знизився; переважна частина автотранспорту складається із застарілих моделей, кожен третій автомобіль підлягає списанню (до того ж, за мінімальної потреби 10 л палива на автомобіль на добу реально виділяється менше 3 л).

Таким чином, матеріально-технічне та фінансове забезпечення поліції це діяльність, яка пов'язана з фінансовою системою держави та є формою участі поліції в розподілі грошових коштів з метою забезпечення поліції відповідними фінансами та матеріально-технічними ресурсами.

Фінансове забезпечення поліції та реформ також може відбуватися з використанням інших, незаборонених джерел фінансування. Значну допомогу у цьому здійснюють уряди інших країн та міжнародні організації.

Так, 13 березня за дорученням Уряду міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков підписав угоду з Послом Сполучених Штатів Америки Джеффри Пайеттом про допомогу у галузі

правоохоронної діяльності та кримінальної юстиції. Понад 26 млн. доларів фінансової допомоги Уряд Сполучених штатів Америки виділив Україні на реформування МВС та на потреби прикордонної служби [7].

Ще одним прикладом, який можна навести, є виділення Україні урядом Японії в рамках Кіотського протоколу по програмі зелених інвестицій 1,5 тисячі автомобілів з екологічними двигунами Toyota Prius для підрозділів нової патрульної поліції по всій Україні [8].

Наслідком недостатнього матеріально-технічного забезпечення МВС України є надання останнім права отримувати фінансування своєї діяльності від додаткових не бюджетних джерел. Нормативного протиріччя цього явища немає, але воно закладає корупційні складові.

Отже, всі вказані вище види допомоги МВС України не суперечать чинному законодавству. Адже частина 1 статті 105 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що фінансування і матеріально-технічне забезпечення поліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, а також інших джерел, не заборонених законом. Частина 6 цієї ж норми визначає, що комунальні та приватні підприємства можуть виділяти органам та підрозділам поліції кошти, транспорт та інші матеріально-технічні засоби, необхідні для виконання повноважень поліції.

Вважаємо, що фінансування та матеріально-технічне забезпечення МВС України слід здійснювати тільки за рахунок державного та місцевого бюджетів. В іншому випадку сторона, яка надає МВС України фінансову та матеріально-технічну допомогу, може мати зацікавленість в діяльності підрозділів МВС України на свою користь. В цьому може бути закладена корупційна складова.

Висновки. Реформи в органах поліції потребують необхідного фінансування і матеріально-технічного забезпечення, у зв'язку з чим система фінансового і матеріально-технічного забезпечення має бути: забезпечена належним нормативно-правовим регулюванням, з врахуванням податкового і бюджетного законодавства; забезпечена необхідними фахівцями, які мають досвід в організації господарсько-фінансової діяльності, що дозволить поліпшити якість управлінських дій з фінансового і матеріально-технічного забезпечення органів поліції та запобігання виникнення порушень у цій сфері. Тому підготовка спеціалістів з виконання функцій фінансового і матеріально-технічного забезпечення є актуальною; переформатована у змішану модель бюджетно-позабюджетного забезпечення фінансовими та матеріально-технічними ресурсами і ґрунтуватися на програмно цільових засадах.

Список використаних джерел:

1. Журнал "Національна безпека і оборона" № 2-3 (151-152) 2015. // http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/zhrnl_Melnyk_militsiya_2015_A4.compressed.pdf.
2. Бандурка О. М. Теорія та методи роботи з персоналом в органах внутрішніх справ: [підручник] / О. М. Бандурка, В. С. Соболев -Х.: видавництво університету внутрішніх справ, 2000. -480 с.
3. Руколайніна І. Є. Матеріально-технічне і фінансове забезпечення органів внутрішніх справ України (адміністративно-правовий аспект) : Дис. канд. юрид. наук. : 12. 00. 0 7/ І.Є. Руколайніна. – Х., 2012. – 193 с.
4. Шапіро В.С., Пашенко Я.А. Матеріально-технічне забезпечення Національної поліції України // Правові горизонти / Legal horizons, 2018. Випуск 12 (25). С.70-73. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/72631/1/Shapiro_Materialno_tekhnichne_zabezpechennia.pdf
5. Льницький М. С. Організація фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ України / М. С. Льницький // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 222–230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2009-1/09imcvcu.pdf>
6. Реформа системи органів внутрішніх справ: аналіз державних рішень. Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД) 2015 р. // http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/17_11_reforma_mvs_s.pdf.
7. Арсен Аваков: «бюджет системи МВС на 2017 рік – це бюджет розвитку та прогресу»//http://mvs.gov.ua/ua/news/4804_Arsen_Avakov_Byudzheth_sistemi_MVS_na_2017_rik___se_byudzheth_rozvitku_ta_progresu_FOTO_VIDEO.htm.
8. Японія передала Україні 1,5 тисячі новеньких Toyota Prius для патрульних поліцейських // <http://ukr.segodnya.ua/ukraine/yaponiya-peredala-ukraine-15-tysyachi-novenkih-toyota-prius-dlya-patrulnyh-policeyskih-621711.html>.